

Participatie in de klas: praktijkgericht onderzoek in actie

Hoe kunnen leerkrachten en leerlingen samen participatie in de klas stimuleren? Dit was de centrale onderzoeksvraag van praktijkgericht onderzoek dat enkel in samenspel tot stand kon komen: met de betrokken leerkrachten en leerlingen!

We kozen voor 2^e jaar secundair onderwijs B-stroom en ontwikkelden op basis van een literatuuronderzoek een eerste toolbox. Deze toolbox werd door 5 leerkrachten gedurende 6 maanden gebruikt waardoor we de toolbox verder konden ontwikkelen.

Nora, deelnemende leerkracht, antwoordt op de vraag hoe collega's haar deelname aan het onderzoeksproject bekijken:

"Ieder zijn ding. Meestal bij klassenraden van moeilijke klassen wordt soms overlegd hoe dit aangepakt moet worden. Er is weinig overleg mbt participatie. Ieder voor zich. Niet iedereen staat daarvoor open. Dat gevoel van samenhang, verbinding is er nog niet."

Aangezien Nora's uitspraak door veel leerkrachten werd gedeeld, beslisten we in het tweede jaar om in 2 scholen samen met een team van leerkrachten te onderzoeken welk impact het werken in een team zou hebben op het stimuleren van participatie in de klas.

Samenspel?

De leerlingen werkten tijdens de focusgroepen met foto's, participatiemuurtjes, met stellingen en een stemming.

We gingen participatief te werk en konden gemeten variabelen als "welbevinden", "leermotivatie" en "ervaren mate van inspraak" verder construeren met de leerlingen zelf!

Hieruit bleek dat beschikbaarheid en echte interesse van leerkrachten voor leerlingen de basis vormen.

Sarah, een leerling, verwoordt het zo:

"De leerkrachten zijn altijd beschikbaar: je kan ook over andere dingen praten. Ze proberen in de leerlingen te kijken en dan vooral op zoek te gaan naar wat ze tof vinden."

Daarnaast verwachten ze van de leerkracht dat hij weet wat hij doet en zo voor de nodige structuur blijft zorgen.

Emiel, een andere leerling, vat dit standpunt samen:

"Ik vind het goed dat hij ons vrijheid biedt, maar ik wil nog steeds een bepaalde structuur hebben anders ontstaat er teveel chaos en rumoer."

Dit samenspel met leerkrachten en leerlingen resulteerde in een toolbox waar leerkrachten worden geleid naar de juiste tools op basis van de onderzoeksresultaten.

TEST JEZELF!

Doe de zelftest op onze projectwebsite!

De eerste stap in de toolbox is een "inschatting" te maken van jezelf als leerkracht in die specifieke klasgroep. Met de resultaten en een beslissingsboom wordt richting gegeven aan de te ondernemen acties in je klas: ofwel inzetten op betrokkenheid of structuur, dan wel direct naar de tools geleid worden, geordend in drie thema's: leerklimaat, feedback en leefklimaat. Uit het onderzoek werden ook 3 parameters weerhouden die het voor leerkrachten makkelijk maken om voor een bepaalde tool te kiezen: **1) duur van de tool** (kort of uitgebreid), **2) sturing** (leerkracht of leerling), en **3) klasschikking** (keuze of iets specifiek).

Eenvoudig?

Niet echt. Het is voortdurend aanpassen, inspelen op wat er komt; het is soms een chaotisch proces waarbij een onderzoeker door de bomen het bos niet meer ziet.

Scoren?

Jazeker! Oscar Wilde zei het reeds: "Niets kan bestaan zonder orde. Niets kan ontwikkelen zonder chaos."

Participatief onderzoek zorgt voor heel veel energie en enthousiasme, brengt nieuwe ideeën en levert bruikbare resultaten: met de toolbox kunnen leerkrachten en leerlingen samenwerken aan inspraak in de klas.

Nina, deelnemende leerkracht, rapporteert na gebruik van de tool proactieve cirkel:

"Dit is nieuw voor hen! Duidelijk merkbaar toen ik de klas liet gaan zitten in een cirkel. Het is een zeer fijne manier om van iedereen te weten te komen wat hun mening is over een bepaald onderwerp/bepaalde les."

ONDERZOEKERS: Koen Defour (Pedagogie van het jonge kind), Burhan Karanfil (Sociaal Werk) en Vanessa Badisco (Secundair onderwijs)

»»» Meer informatie over ons onderzoek kan je vinden via <https://www.arteveldehogeschool.be/participatieindeklas/>